

LANDEN VAN EUROPA

Spitsbergen – Jan Mayen

1 Vlag

2 Ligging op Europese kaart

Spitsbergen is een eilandengroep in de Noordelijke IJszee, zo'n 565 km ten noorden van Noorwegen, die uit 3 grotere en een 80-tal kleine eilanden bestaat. De eilandengroep maakt deel uit van het koninkrijk Noorwegen. De drie grootste eilanden zijn: Spitsbergen, Nordaustlandet en Edgeøya. Kleinere eilanden zijn onder andere: Barentszeiland, Prins Karls Forland, Amsterdam, Moffen en Kvitøya. Ook de zuidelijker gelegen eilanden, zoals Bereneiland (Bjørnøya) en Hopen horen (bestuurlijk) bij de eilandengroep.

Jan Mayen is een vulkanisch eiland in de Noordelijke IJszee. Het eiland bestaat uit twee delen, verbonden door een smalle landtong. Het is gedeeltelijk bedekt met gletsjers. De vegetatie bestaat uit eenvoudige toendra-planten.

3 Oppervlakte

De oppervlakte van de eilandengroep Spitsbergen is ongeveer 63.000 vierkante kilometer. Dat is ongeveer 1,5x Nederland. 60% van de eilanden zijn bedekt met gletsjers.

De oppervlakte van Jan Mayen is 373 vierkante kilometer. Nederland is 112x groter.

4 Bevolking

Op de totale eilandengroep (archipel) wonen, afhankelijk van het seizoen, zo'n 3000 tot 4000 mensen, van wie ongeveer de helft in de hoofdstad Longyearbyen.

Jan Mayen is onbewoond. Er woont alleen personeel van een navigatie- en weerstation.

5 Hoofdstad en enkele belangrijke steden

De hoofdstad van de eilandengroep Spitsbergen is Longyearbyen.

Willem Barentsz is de naamgever van de plaats Barentsburg, de tweede nederzetting op de eilanden. Het dorp (waarin vooral Oekraïners en Russen wonen) heeft zijn eigen energievoorziening, ziekenhuis, hotel, sporthal en zelfs een kas en een boerderij met varkens en koeien. Ook zijn er (Russische) kolenmijnen. Andere bewoonde nederzettingen zijn Sveagruva en Ny-Ålesund. Ook Pyramiden is bewoond. Daarnaast is er nog een aantal Noorse weerstations, een Pools onderzoekcentrum te Hornsund en een aantal verlaten plaatsen als Rijpsburg, Smeerenburg en Grumant.

Jan Mayen is onbewoond.

6 Geschiedenis: globale perioden, belangrijkste personen

Spitsbergen is al in de 12e eeuw ontdekt. De naam Spitsbergen is gegeven door de Nederlander Willem Barentsz in 1596, toen hij onderweg was naar Nova Zembla, op zoek naar een noordelijke route naar Oost-Azië. In 1920 werd in het Spitsbergenverdrag vastgelegd dat de eilanden onder Noors toezicht kwamen. Alleen Noorse en Russische nederzettingen overleefden de Tweede Wereldoorlog.

Jan Mayen: sommige historici geloven dat de Ierse monnik Brandaan, die bekend stond als kundig zeevaarder, op een van zijn reizen in de zesde eeuw dicht in de buurt is gekomen van het eiland. In zijn verslag noemde hij een zwart eiland dat in brand stond en waar een vreselijk lawaai heerste. Volgens hem had hij de ingang van de hel gevonden. Van de Vikingen wordt aangenomen dat ze op de hoogte waren van het bestaan van het eiland. Waarschijnlijk werd het eiland in 1607 ontdekt door Henry

Hudson, tijdens een zoektocht naar een noordoostpassage naar Indië. In 1614 “ontdekten” de Nederlanders Jan Janszoon Kerckhof en Jan Jacobszoon May van Schellickhout het eiland opnieuw. Het eiland werd naar de laatstgenoemde Jan Mayen-eiland genoemd.

7 Staatsvorm

De eilandengroep Spitsbergen hoort bij Noorwegen. Toezichthouder op de eilandengroep is de gouverneur (sysselmann), die door de Noorse overheid aangesteld wordt. Hij zetelt in de hoofdstad Longyearbyen.

Spitsbergen is geen lid van de Europese Unie (Noorwegen ook niet).

Spitsbergen heeft geen eigen volkslied (dat van Denemarken is *Der er et yndigt land*)

Nationale feestdag: 5 juni (dag van de Grondwet).

Jan Mayen behoort toe aan Noorwegen. Vanwege het grote belang van de weerrapporten van Jan Mayen voor de weersvoorspelling in Noorwegen werd het eiland in 1922 geannexeerd door Noorwegen. Bij Koninklijk Besluit van 8 mei 1929 werd het eiland onder Noorse soevereiniteit geplaatst en op 27 februari 1930 werd het officieel tot onderdeel van het Koninkrijk Noorwegen uitgeroepen. Tot 1994 werd Jan Mayen bestuurd door een gouverneur (sysselmann) die in Longyearbyen op Spitsbergen woont. Vanaf augustus 1994 werd de administratie van Jan Mayen overgedragen aan de Fylkesmann van de Noorse provincie Nordland.

8 Regio's en departementen

9 Infrastructuur

Op Spitsbergen rijden geen treinen en er zijn nauwelijks of geen wegen van betekenis, behalve 50 km weg in en rond de hoofdstad Longyearbyen. Spitsbergen heeft 1 luchthaven, nabij de hoofdstad. Tussen het vliegveld en de stad rijden bussen en taxi's. In de zomer wordt enkele keren per week een ferrydienst onderhouden naar Barentszburg. Ook worden dan bootdiensten onderhouden naar Ny-Ålesund. Voor vervoer maakt men ook gebruik van rubberboten, sneeuwscooters, hondensleeën en helicopters.

Jan Mayen heeft geen wegen, een ongeplaveide landingsstrip met een lengte van 1585 meter en geen havens, hooguit enkele ankerplaatsen.

10 Klimaat

Dankzij de warme golfstroom wordt het niet erg koud op Spitsbergen en blijven de wateren rondom het eiland voor het grootste deel van het jaar ijsvrij en bevaarbaar. De gemiddelde wintertemperatuur is -12° C, de gemiddelde zomertemperatuur +5° C. De westkant is warmer dan de oostkant; dit wordt veroorzaakt door de loop van de Golfstroom.

Spitsbergen ligt ver ten noorden van de Poolcirkel. In de hoofdstad Longyearbyen duurt de middernachtzon van 20 april-26 augustus en de poolnacht van 26 oktober-15 februari. Van 12 november tot eind januari is er een “maatschappelijke poolnacht”: een ononderbroken periode, helder genoeg om buitenactiviteiten zonder kunstlicht mogelijk te maken.

Het klimaat van Jan Mayen is arctisch maritiem, met veel stormen en hardnekkige mist.

11 Rivieren en meren

Op Spitsbergen is een aantal fjorden te vinden. De 5 langste zijn: Wijdefjord (108 km), Isfjorden (107 km), Van Mijenfjorden (83 km), Woodfjorden (64 km) en de Wahlenbergfjorden (46 km).

60% van het landoppervlak is bedekt met gletsjers. De meeste rivieren op Spitsbergen zijn vlak en ondiep. Alleen tussen juni en augustus stromen er enorme hoeveelheden water doorheen. Dit heeft te maken met het smelten van de sneeuw in het gebied. Gevolg hiervan is dat het water ijskoud en moeilijk over te steken is.

Op het eiland Jan Mayen zijn geen rivieren en/of meren.

12 Gebergten

Hoewel klein in vergelijking met de bergen van Noorwegen, ligt er op Spitsbergen toch een aantal bergen met behoorlijke hoogten, zoals: de Newtontoppen (1713 m), Perriertoppen (1712 m), Ceresfjellet (1675 m), Chadwickryggen (1640 m) en de Galileotoppen (1637 m).

Jan Mayen: p het noordelijk deel van het eiland ligt de vulkaan Beerenberg (2277 m), omgeven door sneeuw, ijs en gletsjers. Ook het zuidelijk deel van het eiland is bergachtig.

13 Nationale en regionale parken

Bijna de helft van Spitsbergen is beschermd gebied. Grote delen van de beschermde gebieden bestaan uit gletsjers. De autoriteiten hebben drie nationale parken opgericht (Sør-Spitsbergen, Forlandet en Nordvest-Spitsbergen), twee natuurreservaten (Nordøst en Sørøst- Svalbard), drie 'plantbeschermingsgebieden' (Midt-Spitsbergen), en vijftien vogelgebieden (langs de westkust van Spitsbergen).

Er zijn slechts vijf soorten landzoogdieren op Spitsbergen te vinden: de ijsbeer, de walrus, de arctische vos, het rendier en de veldmuis. In 1930 is er een kudde bizonen op het eiland uitgezet, maar in 1985 was de hele kudde uitgestorven. Tijdens de zomer zijn de ijsberen aan de noord- en oostkust van Spitsbergen te vinden. In de winter zwerven ze vooral langs de westkust, maar ook in de zomer zwerven ze hier wel eens rond. Op Spitsbergen zijn ongeveer 2.000 ijsberen die gemiddeld 20 jaar oud worden.

Ook Jan Mayen is beschermd gebied.

14 Industrie en economie

De eilandengroep diende lange tijd als een internationale basis voor de walvisvangst. Aan het begin van de 20e eeuw begonnen Amerikaanse, Britse, Zweedse, Russische en Noorse bedrijven met mijnbouw (steenkool). De Nederlanders hadden een traankokerij in Smeerenburg tot 1660.

De economische activiteiten op Spitsbergen bestaan vooral uit steenkoolindustrie, visvangst en high-tech. Onderzocht wordt of in hoeverre er olie en aardgas gewonnen kan worden. In de 20e eeuw groeide ook het toerisme.

Het land staat op zichzelf: de belastingen zijn anders geregeld dan in Noorwegen en het geld afkomstig uit Spitsbergen, moet ook daar weer benut worden. Er wordt geen belasting geheven op bijvoorbeeld drank, zodat de prijzen een stuk lager zijn dan in Noorwegen.

Op Jan Mayen is geen industrie en/of economische activiteit.

15 Wijnbouw

16 Landbouw

Begin 2008 is er een internationale zadenbank geopend (Wereldzaadbank op Spitsbergen), waar alle soorten zaden ter wereld moeten worden bewaard op een zodanige wijze dat ook na rampen elders ter wereld de zaden behouden blijven. De bank ligt 120 meter diep in een berg, en als de stroom uitvalt gebeurt er niets met de zaden omdat de vorst ze beschermt.

Op Jan Mayen is geen landbouw.

17 Bosbouw

Op Spitsbergen zijn 5 soort bomen (4x wilg, 1x berk). Ze worden niet hoger dan 30 cm.

Op Jan Mayen groeit alleen mos en gras.

18 Godsdienst

In Noorwegen, dus ook in Spitsbergen, is iedereen vrij om een godsdienst te kiezen. De Lutherse Kerk is de staatskerk en de koning benoemt de bisschoppen en priesters van die kerk.

Jan Mayen: -----

19 Onderwijs

De leerplicht in Noorwegen is 10 jaar en Spitsbergse kinderen moeten op 6-jarige leeftijd naar de basisschool in de hoofdstad Longyearbyen. De universiteit in de hoofdstad is de meest noordelijke hoger onderwijs-instelling ter wereld.

Jan Mayen: -----

20 Cultuur

Rond 8 maart wordt met het Zonnefeest de terugkeer van de zon gevierd. Dit gaat gepaard met tentoonstellingen, concerten en een hapje en een drankje. Verder worden ongeveer dezelfde feesten als in Noorwegen gevierd.

Jan Mayen: -----

21 Eten en drinken

Vis is één van de belangrijkste ingrediënten in Spitsbergen. Maar er zijn ook vleesgerechten en pannenkoeken.

Jan Mayen: -----

22 Taal

De officiële taal van Spitsbergen is het Noors. In sommige gebieden wordt ook Russisch gesproken.

Jan Mayen: -----

23 Geldeenheid

De munteenheid in Spitsbergen is de Noorse kroon. Moet wel in Spitsbergen zelf besteed worden.

Jan Mayen: -----

24 Media

Spitsbergen/Jan Mayen heeft 1 eigen krant (Svalbard Posten). Er is een eigen radiozender (Telenor, sinds 1911), geen televisiezender.

Jan Mayen: -----

25 Belangrijkste monumenten en topics

Spitsbergen heeft een uniek en rijk natuurleven: bijzondere vogels (honderdduizenden), zeehonden, walrussen, walvissen, poolvossen en rendieren. Meer dan de helft van Spitsbergen is bedekt met gletsjers en ijs. Daarom leven er ook veel ijsberen. De ijsbeer is beschermd, maar professionele gidsen nemen vaak een flink geweer mee voor noodgevallen.

Een bijzonder verschijnsel is het poollicht en de pooldag/nacht.

Jan Mayen: -----